

ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΣΕΒΕΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ 2019

Ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2019, όπως διαμορφώθηκε μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του τριετούς προγράμματος οικονομικής προσαρμογής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας στις 20 Αυγούστου, έχει μια ιδιαιτερότητα: Είναι ο πρώτος κρατικός προϋπολογισμός μετά το 2009 που διαμορφώνεται από την ελληνική κυβέρνηση χωρίς την άμεση εμπλοκή των δανειστών, λόγω του επίσημου τερματισμού των προγραμμάτων οικονομικής στήριξης. Ως εκ τούτου έχουν διαμορφωθεί σοβαρές προσδοκίες για χαλάρωση, τουλάχιστον, του αυστηρού μακροοικονομικού πλαισίου.

Τα περιθώρια ωστόσο χάραξης της οικονομικής πολιτικής περιορίζονται σοβαρά λόγω: Πρώτο, του κύκλου συντονισμού οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου όπως προβλέπεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Μεγέθυνσης και, δεύτερο, του πλαισίου ενισχυμένης εποπτείας του Κανονισμού της ΕΕ υπ. αρ. 472/2013, το οποίο θα ισχύει μέχρι την αποπληρωμή του 75% των δανείων προς άλλα ευρωπαϊκά κράτη και θεσμούς. Ο κρατικός προϋπολογισμός του 2019 συντάχθηκε στη βάση αυτών των περιορισμών κι όσων νόμων έχουν ψηφιστεί τα τελευταία χρόνια (όπως για παράδειγμα η εμφάνιση δημοσιονομικών πλεονασμάτων ύψους 3,5% του ΑΕΠ μέχρι το 2022 και 2% ως το 2060) που ορίζουν ένα σαφές πλαίσιο.

Επιπλέον η συνεχής επιδίωξη πρωτογενών πλεονασμάτων πάνω από τα συμφωνημένα επίπεδα του 3,5% του ΑΕΠ πιθανότατα θα συμπιέσουν τον ιδιωτικό τομέα, τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, γεγονός που αποτυπώνεται και από τον περαιτέρω περιορισμό των προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων. Παρόλο που η ελληνική οικονομία κατορθώνει να επιτύχει και φέτος θετικό δημοσιονομικό πλεόνασμα, σημαντικές εκκρεμότητες παραμένουν, όπως η αποπληρωμή ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τον ιδιωτικό τομέα για τις οποίες κάθε νέα καθυστέρηση οδηγεί σε απώλεια της αναπτυξιακής δυναμικής και ανταγωνιστικότητας, και περιορίζει τις προοπτικές της ελληνικής επιχειρηματικότητας. Επιπλέον και δεδομένου ότι η επιχειρηματική δραστηριότητα συντελείται σε περιβάλλον ιδιαίτερα υψηλής φορολόγησης είναι προφανές ότι το

μέρισμα από την μεγέθυνση της ελληνικής οικονομίας δεν διαχέεται στο σύνολο της επιχειρηματικότητας και ιδιαίτερα της μικρής και πολύ μικρής με αποτελέσματα την ανάσχεση του πολλαπλασιασμού των θετικών επιδράσεων και της δυναμικής που θα έπρεπε να παρουσιάζει η επιχειρηματικότητα στο σύνολο της.

Ο νέος κρατικός προϋπολογισμός, στο οποίο δεν έχει εγγραφεί η μείωση των συντάξεων, ενώ προβλέπει την πλήρη εφαρμογή του Κοινωνικού εισοδήματος Αλληλεγγύης και την ενίσχυση του προϋπολογισμού των οικογενειακών επιδομάτων, περιλαμβάνει:

- Υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης

Το 2018 προβλέπεται ότι ο ρυθμός πραγματικής οικονομικής μεγέθυνσης θα ανέλθει στο 2,1% (με κυριότερους μοχλούς ανάπτυξης τις καθαρές εξαγωγές και την ιδιωτική κατανάλωση) έναντι πραγματικών ρυθμών μεγέθυνσης 1,5% το 2017 (με ατμομηχανή τις επενδύσεις σε εξοπλισμό, την ιδιωτική κατανάλωση, την εξαγωγική δραστηριότητα και την απασχόληση). Για το 2019 προβλέπεται αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,5% σε ετήσια βάση. Κυριότεροι παράγοντες που θα ωθήσουν στην αύξηση του προϊόντος είναι η ιδιωτική κατανάλωση και η επενδυτική δραστηριότητα.

- Συνέχιση εμφάνισης πρωτογενών πλεονασμάτων

Το πρωτογενές αποτέλεσμα από την εκτέλεση του κρατικού προϋπολογισμού για το 2019 αναμένεται να διαμορφωθεί σε 6,945 δισ. ευρώ ή 3,6% ΑΕΠ, αυξημένο κατά 199 εκ. ευρώ σε σχέση με το στόχο της Ενισχυμένης Έποπτείας. Το υπερ-πλεόνασμα (που αντιστοιχεί σε υπερ-φορολόγηση) μπορεί να χρηματοδοτεί το λεγόμενο κοινωνικό μέρισμα κι άλλες μορφές άσκησης μη επαναλαμβανόμενης κοινωνικής πολιτικής, ωστόσο αφαιρεί πόρους από τους φορολογούμενους και στερεί πόρους που κάλλιστα θα μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν κρατικές οικονομικές παρεμβάσεις για την τόνωση της ενεργούς ζήτησης. Με άλλα λόγια δεν φαίνεται να διερευνήθηκαν οι δυνατότητες μείωσης του ΦΠΑ στην εστίαση που παραμένει ιδιαίτερα υψηλός σε σύγκριση με τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά κράτη ενώ παράλληλα

αποτελεί κοινή παραδοχή ότι οι υψηλοί έμμεσοι φόροι δεν δημιουργούν όρους δίκαιης ανακατανομής των βαρών. Επιπλέον δεν φαίνεται να διερευνήθηκαν οι δυνατότητες κατάργησης κάποιων κεφαλικών φόρων όπως το τέλος επιτηδεύματος που αποτελεί έσοδο της τάξης των 489 εκ. € και με βάση τον δημοσιονομικό χώρο που υπάρχει θεωρούμε ότι θα μπορούσε να καταργηθεί προκαλώντας πολλαπλασιαστικές θετικές συνέπειες που θα μπορούσαν να το αναπληρώσουν.

- Πάγωμα και συρρίκνωση Δημοσίων Επενδύσεων

Για το 2019 το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων παραμένει (ως σύνολο) στα 6,75 δισ. ευρώ (5,75 δισ. ευρώ το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος και 1 δισ. ευρώ οι εθνικοί πόροι), στο ύψος δηλαδή που ήταν και το 2018. Παρόλα αυτά έχει μειωθεί σημαντικά, σχεδόν κατά ένα τρίτο, σε σχέση με το ύψος του 2009, όταν ανερχόταν σε 9,6 δισ. ευρώ κι η εθνική συμμετοχή ήταν υπερδιπλάσια σε σχέση με τη σημερινή: 2,45 δισ. ευρώ. Η αύξηση του ύψους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων κρίνεται παραπάνω από επιβεβλημένη εξ αιτίας της αποδεδειγμένης πλέον αδυναμίας των άλλων παραδοσιακών καναλιών που θα μπορούσαν να στηρίξουν την επανεκκίνηση της οικονομίας, όπως οι τράπεζες το χρηματιστήριο, να λειτουργήσουν προωθητικά.

- Έσοδα – φόροι

Τα καθαρά έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού (μετά την αφαίρεση των επιστροφών φόρων) εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 53,62 δισ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 755 εκ. ευρώ ή 1,4% έναντι του στόχου του Μεσοπρόθεσμου 2019-2022. Η αύξηση αυτή οφείλεται στα αυξημένα έσοδα από ΦΠΑ (κατά 611 εκ. ευρώ), από φόρο εισοδήματος (κατά 373 εκ. ευρώ), κ.α.

Τα αυξημένα κατά 2,3% έσοδα από το φόρο εισοδήματος (φυσικών προσώπων, νομικών προσώπων και ειδικών κατηγοριών) που αναμένεται να φτάσει τα 16,644 δισ. ευρώ είναι η κορυφή του παγόβουνου της υπερφορολόγησης που αποτελεί συνεχές εμπόδιο για τη μικρή και μεσαία επιχειρηματικότητα. Αναμφίβολα, η αύξηση των έμμεσων φόρων, με την αντίστοιχη

μείωση των άμεσων φόρων (έναντι των προβλέψεων του ΜΠΔΣ) αποτελεί μια συνθήκη που δεν ευνοεί τα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα, τα φτωχότερα νοικοκυριά και τις μικρές επιχειρήσεις και αυτοαπασχολούμενους.

- Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις

Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί τα τελευταία χρόνια, σε σχέση ακόμη και με το 2016, οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της γενικής κυβέρνησης (όπως χαρακτηρίζονται όσες παραμένουν ανεξόφλητες 90 ημέρες μετά την ημερομηνία υποχρέωσης εξόφλησης τους) παραμένουν σε ανησυχητικά επίπεδα: 2,612 δισ. ευρώ τον Σεπτέμβριο του 2018, εκ των οποίων 699 εκ. ευρώ αφορούν εκκρεμείς επιστροφές φόρων. Η επίσπευση της εξόφλησης των υποχρεώσεων του δημοσίου δε συμβάλλει μόνο στην ενίσχυση της αξιοπιστίας του, που πρέπει να είναι ζητούμενο για κάθε κυβέρνηση, αλλά και στην τόνωση της ρευστότητας της ιδιωτικής οικονομίας.

- Δημόσιο χρέος

Σε ό,τι αφορά το χρέος της γενικής κυβέρνησης, παρότι είναι εξασφαλισμένη η κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών για τα επόμενα δύο χρόνια με τη δημιουργία ενός αποθεματικού, εντύπωση προκαλούν τα σχεδόν ανεπαίσθητα αποτελέσματα των βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης που αποφάσισε το Eurogroup. Το ύψος του δημόσιου χρέους θα παραμείνει στα 323,5 δισ. το 2019 (από 335 δισ. φέτος, 317,41 δισ. το 2017 και 315 δισ. το 2016), ενώ για την αποπληρωμή τόκων θα καταβληθούν 6,3 δισ. ευρώ.